

Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право
Державна охорона органів державної влади України та посадових осіб
УДК 35.072.3

Скриньковський Руслан Миколайович

кандидат економічних наук, професор

Львівський університет бізнесу та права

Skrynkovskyu Ruslan

PhD in Economics, Professor

Lviv University of Business and Law

ORCID: 0000-0002-2180-8055

ЗАСТОСУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ В УПРАВЛІННІ

ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ УКРАЇНИ

APPLICATION OF THE STATE LANGUAGE IN THE DEPARTMENT OF THE STATE PROTECTION OF UKRAINE

Анотація. Вступ. У системі забезпечення національної безпеки Управління державної охорони України (далі – УДО України) посідає особливе місце, а утвердження української мови як державної, єдиної та забезпечення її повноцінного функціонування і застосування у діяльності УДО України має виняткове значення для національних інтересів України, особливо в умовах злочинної російсько-української війни. Питання, яке стосується української мови – це не просто питання про мову чи юридичне питання, а питання національної безпеки. Українська мова зазнавала утисків і заборони протягом останніх 400-х років, і найбільше цьому докладалася росія.

Мета. Метою статті є сформулювати науково обґрунтовані пропозиції до Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» з урахуванням питань захисту і

контролю застосування української мови як державної у діяльності УДО України в контексті національної безпеки України.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) література, яка стосується державної охорони в Україні, а також сфери застосування і захисту української мови як державної; 2) Конституція України, рішення Конституційного Суду України та Закони України.

У процесі дослідження були використані методи теоретичного аналізу й узагальнення, систематизації та системного аналізу, а також інші загальнонаукові та спеціальні методи.

Результати. Обґрунтовано, що в Законі України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 р. № 2469-VIII (із змінами) необхідно врахувати такий аспект: «Загроза українській мові рівносильна загрозі національній безпеці України, існуванню української нації та її держави» (Рішення Конституційного Суду України від 14.07.2021 р. № 1-р/2021).

З'ясовано, що питання застосування і захисту української мови як державної, єдиної не викликає жодних дискусій серед особового складу УДО України. Окремі військовослужбовці та працівники УДО України обґрунтовано обстоюють позицію, що українська мова, Державний Прапор України, Державний Герб України та Державний Гімн України є невіддільними атрибутами Української держави.

Зазначено, що потрібно поважати українську мову і історію, цінувати подвиги захисників і захисниць України, а також неухильно дотримуватися Конституції України та законів України.

Обґрунтовано, що з метою забезпечення захисту і належного контролю застосування української мови як державної у діяльності УДО України в контексті національної безпеки України, необхідно доповнити Закон України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» новою статтею «Стаття 11-1. Мова в Управлінні державної охорони України». Ця стаття повинна містити аналогічні

положення як у статті 13 Закону України «Про Збройні Сили України» з урахуванням статусу української мови як єдиної державної мови в Україні.

Перспективи. У перспективі доцільно удосконалити організаційно-правовий механізм підготовки особового складу та кадрового забезпечення у системі УДО України, враховуючи рекомендації Служби безпеки України.

Ключові слова: *українська мова, Управління державної охорони України, державна охорона в Україні, органи державної влади, безпека посадових осіб, національна безпека України, Конституція України, закони України.*

Summary. *Introduction. In the system of ensuring national security, the Department of the State Protection of Ukraine occupies a special place, and the promotion of the Ukrainian language as the state, single language and ensuring its full functioning and application in the activities of the Department of the State Protection of Ukraine is of exceptional importance for the national interests of Ukraine, especially in the context of the criminal russian-Ukrainian war. The issue concerning the Ukrainian language is not just a question of language or a legal issue, but a question of national security. The Ukrainian language has been oppressed and banned over the past 400s, and russia has contributed most of all to this.*

Purpose. The purpose of the article is to formulate scientifically substantiated proposals for the Law of Ukraine «On State Protection of State Authorities of Ukraine and Officials», taking into account the issues of protection and control over the use of the Ukrainian language as the state language in the activities of the Department of the State Protection of Ukraine in the context of national security of Ukraine.

Materials and methods. The research materials are: 1) literature related

to state protection in Ukraine, as well as the scope of application and protection of the Ukrainian language as a state language; 2) The Constitution of Ukraine, decisions of the Constitutional Court of Ukraine, and laws of Ukraine.

Results. It is justified that the Law of Ukraine «On National Security of Ukraine» dated 21.06.2018 No. 2469-VIII (as amended) should consider the following aspect: «A threat to the Ukrainian language is equivalent to a threat to the national security of Ukraine, the existence of the Ukrainian nation and its state» (Decision of the Constitutional Court of Ukraine dated 14.07.2021 No. 1-p/2021).

It was found that the issue of the use and protection of the Ukrainian language as the state, single language does not cause any discussions among the personnel of the Department of the State Protection of Ukraine. Some servicemen and employees of the Department of the State Protection of Ukraine reasonably support the position that the Ukrainian language, the State Flag of Ukraine, the State Coat of Arms of Ukraine and the State Anthem of Ukraine are inseparable attributes of the Ukrainian state.

It is noted that it is necessary to respect the Ukrainian language and history, to appreciate the exploits of the defenders and defendresses of Ukraine, as well as to strictly adhere to the Constitution of Ukraine and the laws of Ukraine.

It is justified that in order to ensure the protection and proper control of the use of the Ukrainian language as the state language in the activities of the Department of the State Protection of Ukraine in the context of the national security of Ukraine, it is necessary to supplement the Law of Ukraine «On State Protection of State Authorities of Ukraine and Officials» with a new article «Article 11-1. Language in the Department of the State Protection of Ukraine». This article should contain similar provisions as in Article 13 of the Law of Ukraine «On the Armed Forces of Ukraine», taking into account the status of the Ukrainian language as the only state language in Ukraine.

Prospects. In the future, it is advisable to improve the organizational and legal mechanism of personnel training and personnel support in the system of the Department of the State Protection of Ukraine, taking into account the recommendations of the Security Service of Ukraine.

Key words: *Ukrainian language, Department of the State Protection of Ukraine, state protection in Ukraine, government authorities, security of officials, national security of Ukraine, Constitution of Ukraine, laws of Ukraine.*

Постановка проблеми. Відомо, що положення про українську мову як державну міститься у ст. 10 Конституції України [1]. Поряд з тим, функціонування, застосування, певною мірою захист і розвиток української мови як державної в Україні регулюються Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» [2]. «Статус української мови як єдиної державної мови в Україні визначається виключно Конституцією України» [2].

Для довідки [3]: українська мова зазнавала утисків і заборони протягом останніх 400-х років, і найбільше цьому докладалася росія.

Виходячи з положень ст. 10 Конституції України [1] та законів України, українська мова як державна є обов’язковою на всій території України, зокрема у державній сфері, у секторі безпеки і оборони, в тому числі у діяльності Управління державної охорони України (далі – УДО України).

За таких обставин, в умовах воєнного часу і не тільки, стан нормативно-правової бази у сфері державної охорони органів державної влади України та посадових осіб повинен бути належним, не відповідає певним вимогам і обставинам, враховуючи виклики злочинної російсько-української війни. Це також стосується правового захисту і контролю застосування державної мови у секторі безпеки і оборони України, зокрема в системі УДО України. Чинний Закон України «Про державну охорону

органів державної влади України та посадових осіб» [4] не враховує положення ст. 10 Конституції України [1] та рішення Конституційного Суду України від 14.07.2021 р. № 1-р/2021 [5].

Вищезазначене є досить важливим аспектом, оскільки УДО України у системі забезпечення національної безпеки посідає особливе місце [6–8], а утвердження української мови як державної, єдиної та забезпечення її повноцінного функціонування і застосування у діяльності УДО України має виняткове значення для національних інтересів України.

Водночас нагадаємо, що головні завдання УДО України (державного правоохоронного органу спеціального призначення) спрямовані на забезпечення безпеки Президента України, вищих посадових осіб держави, а також на охорону адміністративних будівель та об'єктів органів державної влади України (Кабінет Міністрів України, Верховна Рада України, Конституційний Суд України, Верховний Суд та інші) [4; 9].

Все це, для вирішення актуальної проблеми, необхідно врахувати у секторі безпеки і оборони України, зокрема в діяльності УДО України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За результатами дослідження літератури, виходячи із постановки проблеми, рекомендуємо ознайомитися з деякими публікаціями військовослужбовців і вчених-юристів, які стосуються адміністративно-правових засад діяльності УДО України, правового регулювання державної охорони в контексті національної безпеки, захисту прав військовослужбовців та членів їх сімей, а також особливостей діяльності, підготовки особового складу, кадрового забезпечення та підвищення ефективності взаємодії УДО України з іншими органами, які входять до складу сил безпеки і оборони України – В. Гелетей [10; 11], М. Донець [12], М. Микитюк [8; 9], І. Мусієнко [13], Д. Павлов [14], С. Петков [15], О. Ткаченко [16], В. Штучний [17] та інші [6; 7].

Визнаючи теоретичну та практичну цінність вищезгаданих праць

щодо даної проблеми, з'ясовано, що сьогодні недостатньо уваги приділено аспектам утвердження української мови як державної та забезпечення її повноцінного функціонування і застосування в діяльності УДО України. Це має виняткове значення для національних інтересів України, особливо з урахуванням умов воєнного часу.

Мета статті. Метою статті є сформулювати науково обґрунтовані пропозиції до Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» з урахуванням питань захисту і контролю застосування української мови як державної у діяльності УДО України в контексті національної безпеки України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Так, виходячи із результатів аналізу юридичних позицій Конституційного Суду України у сфері захисту української мови як державної, єдиної [5; 18], нагадаємо, що Велика палата Конституційного Суду України (у складі суддів: С. Головатого – головуючого, доповідача; В. Городовенка, В. Кичуна, В. Колісника, В. Кривенка, В. Лемака, О. Литвинова, В. Мойсика, О. Первомайського, С. Саса, І. Сліденка, П. Філюка, Г. Юровської) 14 липня 2021 року прийняла історичне рішення Конституційного Суду України № 1-р/2021 у справі за конституційним поданням 51-го народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» [5; 19].

У цьому рішенні [5] Конституційний Суд України визнав, що Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» [2] є таким, що відповідає Конституції України [1]. Водночас Конституційний Суд України (далі – КСУ) у рішенні від 14 липня 2021 року № 1-р/2021 визначив, зокрема: «... українська мова є невіддільним атрибутом української державності, що зберігає свою історичну спадкоємність від давньокиївської доби. Мовне питання постійно було

присутнє в національно-культурній та політичній боротьбі українців за власну державу. ... Загроза українській мові рівносильна загрози національній безпеці України, існуванню української нації та її держави, оскільки мова – це своєрідний код нації, а не лише засіб спілкування. ... Українська мова – доконечна умова (*conditio sine qua non*) державності України та її соборності. ... тому будь-які зазіхання на юридичний статус української мови як державної на території України неприпустимі, оскільки порушують конституційний лад держави, загрожують національній безпеці та самому існуванню державності України. ... Поряд із Державним Прапором України, Державним Гербом України та Державним Гімном України українська мова є невіддільним атрибутом Української держави» [5].

В контексті цього з'ясовано, що цей документ (рішення КСУ [5]) відіграє ключову роль в утвердженні української мови як державної та захисті національних інтересів України. «Національні інтереси України – життєво важливі інтереси людини, суспільства і держави, реалізація яких забезпечує державний суверенітет України, її прогресивний демократичний розвиток, а також безпечні умови життєдіяльності і добробут її громадян» (ст. 1 Закону України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 р. № 2469-VIII, із змінами) [20].

Положення й висновки, які викладені у рішенні Конституційного Суду України від 14.07.2021 р. № 1-р/2021 [5], надають чіткі та повні відповіді на питання, що стали об'єктом маніпуляцій злочинної російської пропаганди [19]. Російська пропаганда є тяжким міжнародним злочином [21; 22]. Водночас тут варто також відмітити, що рішення КСУ є остаточним, обов'язковим та таким, що не підлягає оскарженню [5; 19].

Для довідки: в умовах злочинної російсько-української війни Президент України В. Зеленський 09 листопада 2022 року (під час вітання Українського народу з нагоди Дня української писемності та мови)

ззначив, що: «... українська – це мова свободи й волі, могутня зброя українського народу в боротьбі за нашу незалежність і Перемогу. Росія століттями намагалася знищити разом з мовою наше культурне національне обличчя, русифікувати українців, спотворити факти нашої історії. Руйнуючи культурну спадщину, ворог і нині на окупованих територіях забороняє навчання державною мовою, вилучає книги, фізично розправляється з усіма, хто живе з Україною в серці ...» [23]. «Ціною життів кращих ми виборюємо право говорити рідною мовою, бути українцями, визначати своє майбутнє. Українська мова – це мова наших батьків і дітей. Мова нашої Перемоги», —написав у Телеграм-каналі Головнокомандувач Збройних Сил України (2021–2024 рр.), генерал В. Залужний (09.11.2022 р.) [24].

Водночас є багато питань стосовно скоєного вбивства української мовознавиці, науковця й політика Ірини Фаріон у Львові на вул. Масарика 19 липня 2024 року [25]. Поряд з тим, потребують додаткового вивчення її книги, виступи у Верховній Раді України, безкомпромісна позиція щодо історії України та захисту української мови, звернення до керівництва Збройними Силами України, а також останні заяви, зокрема – висловлювання проти російськомовних військовослужбовців у програмі «Рандеву з Яніною Соколовою» за 5 листопада 2023 року, а саме: «Я категорично цього не приймаю. ... Я не можу назвати їх українцями, якщо вони не говорять українською мовою – то нехай себе назвуть “руськими”. Що їм заважає? Чому вони такі очманілі? Чому зійшлося саме на українській мові? Вони такі великі патріоти. Покажи свій патріотизм – вивчи мову Тараса Григоровича Шевченка, ... Ну що це за бздур – воювати в українській армії і говорити російською мовою» (І. Фаріон, 05.11.2023) [26]. В контексті цього рекомендуємо проаналізувати статтю «Продовження скандалу: Фаріон закликала Зеленського покарати командирів “Азову”» [27] (стосується військовослужбовців М. Жоріна, Б.

Кротевича, їх поведінки), опублікованої 14 листопада 2023 року на загальноукраїнському сайті новин «ТСН.ua», на предмет Кодексу честі офіцера Збройних Сил України.

Також нагадаємо, що за повідомленням ЗМІ (Агентства «Інтерфакс-Україна», 07.05.2024 р.), контррозвідка та слідчі Служби безпеки України за сприяння керівництва УДО України викрили мережу агентів ФСБ рф, до якої входили двоє полковників УДО України, які готували вбивство Президента України В. Зеленського [28]. Поряд з тим, в планах росіян була ліквідація (вбивство) голови Служби безпеки України В. Малюка, начальника Головного управління розвідки Міністерства оборони України К. Буданова та інших українських високопосадовців [29]. Ці аспекти не потребують додаткових пояснень чи окремого обговорення у контексті злочинної війни росії проти України й Українського народу, і це зрозуміло.

Кожна особиста життєва історія українців, включаючи Президентів України й посадових осіб держави, кожна окрема історія й дискусія про мовне питання в Україні, кожна трагедія і подвиги українських військовослужбовців під час злочинної війни росії проти України взаємопов'язані і мають особливе значення. Однак питання, яке стосується української мови – це не просто питання про мову чи юридичне питання, а питання національної безпеки. «Нам треба: перше – усвідомити, що наше майбутнє – лише українськомовна Україна» (П. Гриценко) [30].

Звідси очевидно, що в Законі України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 р. № 2469-VIII (із змінами) [20] необхідно врахувати такий аспект: «Загроза українській мові рівносильна загрозі національній безпеці України, існуванню української нації та її держави» (Рішення Конституційного Суду України від 14.07.2021 р. № 1-р/2021) [5].

Тут варто також відмітити, що:

1) «Володіти українською мовою як мовою свого громадянства – обов'язок кожного громадянина України» (Рішення Конституційного Суду

України від 14.07.2021 р. № 1-р/2021) [5];

2) «Кожен зобов'язаний неухильно додержуватися Конституції України та законів України, ... Незнання законів не звільняє від юридичної відповідальності» (ст. 68 Конституції України) [1].

За таких умов, в реаліях воєнного часу, встановлено, що питання застосування і захисту української мови як державної, єдиної не викликає жодних дискусій серед особового складу у системі УДО України. Поряд з тим, окремі військовослужбовці та працівники УДО України обґрунтовано обстоюють позицію, що українська мова, Державний Прапор України, Державний Герб України та Державний Гімн України є невіддільними атрибутами Української держави. Також досить схвально ставляться і підтримують прийняття Законів України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» [2], «Про внесення змін до деяких законів України щодо вітання "Слава Україні! – Героям слава!"» [31] тощо.

За таких обставин очевидно, що мовне питання в Україні не повинно бути предметом маніпуляцій, погроз чи образ ні на тлі російсько-української війни, ні в майбутньому. Потрібно поважати українську мову і історію, цінувати подвиги захисників і захисниць України, а також неухильно дотримуватися Конституції України та законів України.

У зв'язку з цим пропонуємо (аналогічно до ст. 13 Закону України «Про Збройні Сили України» [32] з урахуванням положень Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» [2]) доповнити Закон України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» [4] новою статтею (після ст. 11) і викласти в такій редакції:

«Стаття 11-1. Мова в Управлінні державної охорони України

Державною мовою в Україні є українська мова.

Статус української мови як єдиної державної мови зумовлений

державотворчим самовизначенням української нації.

Мовою Управління державної охорони України є державна мова.

Мовою статутів, документації, діловодства, команд, навчання, виховних заходів, іншого статутного спілкування та службової діяльності в Управлінні державної охорони України є державна мова.

Навмисне спотворення української мови в офіційних документах і текстах, зокрема навмисне застосування її з порушенням вимог українського правопису і стандартів державної мови, а також створення перешкод та обмежень у застосуванні української мови тягнуть за собою відповідальність, встановлену законом.

У діяльності Управління державної охорони України може застосовуватися англійська мова як мова міжнародного спілкування (за потреби)».

Висновки. У системі забезпечення національної безпеки УДО України посідає особливе місце, а утвердження української мови як державної, єдиної та забезпечення її повноцінного функціонування і застосування у діяльності УДО України має виняткове значення для національних інтересів України, особливо в умовах злочинної російсько-української війни. Питання, яке стосується української мови – це не просто питання про мову чи юридичне питання, а питання національної безпеки. В Законі України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 р. № 2469-VIII (із змінами) необхідно врахувати такий аспект: «Загроза українській мові рівносильна загрозі національній безпеці України, існуванню української нації та її держави» (Рішення Конституційного Суду України від 14.07.2021 р. № 1-р/2021).

Питання застосування і захисту української мови як державної, єдиної не викликає жодних дискусій серед особового складу у системі УДО України. Окремі військовослужбовці та працівники УДО України обґрунтовано обстоюють позицію, що українська мова, Державний Прапор

України, Державний Герб України та Державний Гімн України є невіддільними атрибутами Української держави. Потрібно поважати українську мову і історію, цінувати подвиги захисників і захисниць України, а також неухильно дотримуватися Конституції України та законів України.

За таких обставин, враховуючи виклики злочинної російсько-української війни, з метою забезпечення захисту і належного контролю застосування української мови як державної у діяльності УДО України в контексті національної безпеки України, необхідно доповнити Закон України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» новою статтею «Стаття 11-1. Мова в Управлінні державної охорони України». Ця стаття повинна містити аналогічні положення як у статті 13 Закону України «Про Збройні Сили України» з урахуванням статусу української мови як єдиної державної мови в Україні.

У перспективі доцільно удосконалити організаційно-правовий механізм підготовки особового складу та кадрового забезпечення у системі Управління державної охорони України, враховуючи рекомендації Служби безпеки України.

Література

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 10.08.2024).

2. Про забезпечення функціонування української мови як державної: Закон України від 25.04.2019 р. № 2704-VIII (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення: 10.08.2024).

3. Як боролися з українською мовою. Хроніка заборон за 400 років.

Матеріали інтернет-видання «Історична правда». 03.07.2012. URL: <https://www.istpravda.com.ua/digest/2012/07/3/89519/> (дата звернення: 10.08.2024).

4. Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб: Закон України від 04.03.1998 р. № 160/98-ВР (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160/98-вр#Text> (дата звернення: 10.08.2024).

5. Рішення Конституційного Суду України від 14.07.2021 р. № 1-р/2021 (у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-21#Text> (дата звернення: 10.08.2024).

6. Скриньковський Р. М., Козяр Р. Я., Петков С. В., Хитра О. Л., Комісаров О. Г. Державна охорона посадових осіб в Україні в умовах воєнного стану. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки»*. 2023. № 5(63). С. 109–119. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2023-5-8867>.

7. Скриньковський Р. М., Козяр Р. Я., Петков С. В., Хмиз М. В., Чистоклетов Л. Г. Державна охорона в Україні щодо глав іноземних держав та посадових осіб міжнародних організацій в умовах воєнного стану. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Юридичні науки»*. 2023. № 6(64). С. 114–128. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2023-6-8998>.

8. Микитюк М. А., Семчук Ю. І. Державна охорона України в системі національної безпеки. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2019. Вип. 22. С. 98–104.

9. Микитюк М. А. *Державна охорона в Україні: адміністративно-*

правове регулювання: монографія. Львів. Видавництво Львівської політехніки. 2018. 472 с.

10. Гелетей В. В. До питання про правоохоронні органи спеціального призначення (на прикладі Управління державної охорони України). *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2019. № 18. С. 187–195. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vprc_2019_18_26 (дата звернення: 10.08.2024).

11. Гелетей В. В. Концептуальні аспекти взаємодії у контексті діяльності управління Державної охорони України. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Юридичні науки*. 2018. Вип. 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnadpcurn_2018_4_4 (дата звернення: 10.08.2024).

12. Донець М. А. *Адміністративно-правовий статус військовослужбовців (тілоохоронців) Управління державної охорони України*: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2022. 19 с.

13. Мусієнко І. І. Правове регулювання державної охорони органів влади та посадових осіб (закордонний досвід). *Південноукраїнський правничий часопис*. 2013. № 1. С. 3–7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pupch_2013_1_3 (дата звернення: 10.08.2024).

14. Павлов Д. М., Расевич О. С. Організаційно-правові засади підвищення ефективності взаємодії Управління державної охорони України з іншими органами, які входять до складу сил безпеки і оборони України. *Честь і закон*. 2021. № 1(76). С. 79–86. doi: <https://doi.org/10.33405/2078-7480/2021/1/76/229664>.

15. *Захист прав військовослужбовців та членів їх сімей* / за заг. ред. С. В. Петкова, Київ: Юрінком Інтер, 2024. 428 с.

16. Ткаченко О. О. *Адміністративно-правове регулювання діяльності Управління державної охорони України*: автореф. дис. ... канд.

юрид. наук: 12.00.07 / Національний авіаційний університет. Київ, 2013. 20 с.

17. Штучний В. В. *Адміністративно-правові засади підготовки кадрів Управління державної охорони України*: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2015. 20 с.

18. Рішення Конституційного Суду України від 14.12.1999 р. № 10-рп/99 (у справі за конституційними поданнями 51 народного депутата України про офіційне тлумачення положень статті 10 Конституції України щодо застосування державної мови органами державної влади, органами місцевого самоврядування та використання її у навчальному процесі в навчальних закладах України (справа про застосування української мови)). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-99#Text> (дата звернення: 10.08.2024).

19. Уповноважений про історичне рішення КСУ щодо мовного Закону. *Матеріали офіційного вебсайту Уповноважений із захисту державної мови*. 28.06.2023. URL: <https://mova-ombudsman.gov.ua/news/upovnovazhenyi-pro-istorychne-rishennia-ksu-shchodo-movnoho-zakonu> (дата звернення: 10.08.2024).

20. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 10.08.2024).

21. Терещук Г. «Українська мова злить Росію. Кремль знає, що мова є ідеологічним інструментом» – мовознавець Павло Гриценко. *Матеріали інтернет-видання «Радіо Свобода»*. 05.11.2022. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/mova-viyna-zaborona-vbyvstvo/32115335.html> (дата звернення: 10.08.2024).

22. Мережко О. Російська пропаганда як міжнародний злочин. *Матеріали газети Верховної ради України «Голос України»*. 14.05.2022. URL: <http://www.golos.com.ua/article/360056> (дата звернення: 10.08.2024).

23. Вітання Президента з нагоди Дня української писемності та мови. *Матеріали офіційного вебсайту Офісу Президента України*. 09.11.2022. URL: <https://www.president.gov.ua/news/vitannya-prezidenta-z-nagodi-dnya-ukrayinskoji-pisemnosti-ta-79025> (дата звернення: 10.08.2024).

24. Ми кров'ю пишемо слова рідною мовою – Валерій Залужний. *Матеріали АрміяINFORM (онлайн-медіа Міністерства оборони України)*. 09.11.2022. URL: <https://armyinform.com.ua/2022/11/09/my-krovuyu-pyshemo-slova-ridnoyu-movoju-glavkom/> (дата звернення: 10.08.2024).

25. Кузнецова К. Вбивство Ірини Фаріон: усі версії, прощальний лист підозрюваного та реакція батьків на вчинок сина. *Матеріали загальноукраїнського сайту новин «ТСН.іа» (Телевізійної служби новин, що виходить на телеканалі «1+1»)*. 30.07.2024. URL: <https://tsn.ua/exclusive/vbivstvo-irini-farion-versiyi-proschalniy-list-pidozryuvanogo-ta-reakciya-batkiv-na-vchinok-sina-2630169.html> (дата звернення: 10.08.2024).

26. Ейсмунт В. Ірина Фаріон назвала російськомовних військових ЗСУ «не українцями». *Матеріали аналітичного Інтернет-видання Львова «ZAXID.NET»*. 06.11.2023. URL: https://zaxid.net/irina_farion_nazvala_rosiyskomovnih_viyskovih_zsu_ne_ukrayintsyami_n1573984 (дата звернення: 10.08.2024).

27. Гулійчук Д. Продовження скандалу: Фаріон закликала Зеленського покарати командирів «Азову». *Матеріали загальноукраїнського сайту новин «ТСН.іа» (Телевізійної служби новин, що виходить на телеканалі «1+1»)*. 14.11.2023. URL: <https://tsn.ua/ukrayina/prodovzhennya-skandalu-farion-zaklikala-zelenskogo-pokarati-komandiriv-azovu-2450653.html> (дата звернення: 10.08.2024).

28. СБУ викрила мережу агентів ФСБ РФ, які готували вбивство президента України, затримано двох полковників Управління держохорони. *Матеріали незалежного українського інформаційного*

агентства «Інтерфакс-Україна». 07.05.2024. URL:
<https://interfax.com.ua/news/general/985140.html> (дата звернення:
10.08.2024).

29. СБУ затримала двох полковників УДО, які готували вбивство Зеленського, Малюка та Буданова. «ДЗЕРКАЛО ТИЖНЯ. УКРАЇНА». Матеріали вебсайту «ZN.UA». 07.05.2024. URL:
<https://zn.ua/ukr/UKRAINE/sbu-zatrimala-dvokh-polkovnikiv-udo-jaki-hotuvali-vbivstvo-zelenskoho.html> (дата звернення: 10.08.2024).

30. Павло Гриценко: Мова – це коли «я віддаю частину себе у момент, коли я з тобою говорю». «Аргумент» (некомерційний проект групи авторів). 26.08.2024. URL: <https://argumentua.com/stati/pavlo-gritsenko-mova-tse-koli-ya-viddayu-chastinu-sebe-u-moment-koli-ya-z-toboju-govoryu> (дата звернення: 10.08.2024).

31. Про внесення змін до деяких законів України щодо вітання «Слава Україні! – Героям слава!»: Закон України від 04.10.2018 р. № 2587-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2587-19#Text> (дата звернення: 10.08.2024).

32. Про Збройні Сили України: Закон України від 06.12.1991 р. № 1934-XII (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text> (дата звернення: 10.08.2024).

References

1. Konstytutsiia Ukrainy: pryiniata na piatii sesii Verkhovnoi Rady Ukrainy 28 chervnia 1996 roku (iz zminamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (date of access: 10.08.2024).

2. Pro zabezpechennia funktsionuvannia ukrainskoi movy yak derzhavnoi: Zakon Ukrainy vid 25.04.2019 r. № 2704-VIII (iz zminamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (date of access: 10.08.2024).

3. Yak borolysia z ukrainskoiu movoiu. Khronika zaboron za 400 rokiv. *Materialy internet–vydannia «Istorychna pravda»*. 03.07.2012. URL: <https://www.istpravda.com.ua/digest/2012/07/3/89519/> (date of access: 10.08.2024).

4. Pro derzhavnu okhoronu orhaniv derzhavnoi vlady Ukrainy ta posadovykh osib: Zakon Ukrainy vid 04.03.1998 r. № 160/98-BP (iz zminamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160/98-BP#Text> (date of access: 10.08.2024).

5. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 14.07.2021 r. № 1-p/2021 (u spravi za konstytutsiinym podanniam 51 narodnoho deputata Ukrainy shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) Zakonu Ukrainy «Pro zabezpechennia funktsionuvannia ukrainskoi movy yak derzhavnoi»). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-21#Text> (date of access: 10.08.2024).

6. Skrynkovskyy R. M., Koziar R. Ya., Petkov S. V., Khytra O. L., Komisarov O. H. Derzhavna okhorona posadovykh osib v Ukraini v umovakh voiennoho stanu. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Serii: «Iurydychni nauky»*. 2023. № 5(63). S. 109–119. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2023-5-8867>.

7. Skrynkovskyy R. M., Koziar R. Ya., Petkov S. V., Khmyz M. V., Chystokletov L. H. Derzhavna okhorona v Ukraini shchodo hlav inozemnykh derzhav ta posadovykh osib mizhnarodnykh orhanizatsii v umovakh voiennoho stanu. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Serii: «Iurydychni nauky»*. 2023. № 6(64). S. 114–128. doi: <https://doi.org/10.25313/2520-2308-2023-6-8998>.

8. Mykytiuk M. A., Semchuk Yu. I. Derzhavna okhorona Ukrainy v systemi natsionalnoi bezpeky. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava. Serii ekonomichna. Serii yurydychna*. 2019. Vyp. 22. S. 98–104.

9. Mykytiuk M. A. *Derzhavna okhorona v Ukraini: administratyvno-*

pravove rehuliuвання: monohrafiia. Lviv. Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki. 2018. 472 s.

10. Heletei V. V. Do pytannia pro pravookhoronni orhany spetsialnoho pryznachennia (na prykladi Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy). *Visnyk Pivdennoho rehionalnoho tsentru Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy*. 2019. № 18. S. 187–195. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vprc_2019_18_26 (date of access: 10.08.2024).

11. Heletei V. V. Kontseptualni aspekty vzaiemodii u konteksti diialnosti upravlinnia Derzhavnoi okhorony Ukrainy. *Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Serii: Yurydychni nauky*. 2018. Vyp. 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnadpcurn_2018_4_4 (date of access: 10.08.2024).

12. Donets M. A. *Administratyvno-pravovyi status viiskovosluzhbovtziv (tilookhorontsiv) Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy*: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07 / Natsionalna akademiia vnutrishnikh sprav. Kyiv, 2022. 19 s.

13. Musiienko I. I. Pravove rehuliuвання derzhavnoi okhorony orhaniv vlady ta posadovykh osib (zakordonnyi dosvid). *Pivdennoukrainskyi pravnychyi chasopys*. 2013. № 1. S. 3–7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pupch_2013_1_3 (date of access: 10.08.2024).

14. Pavlov D. M., Rasevych O. S. Orhanizatsiino-pravovi zasady pidvyshchennia efektyvnosti vzaiemodii Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy z inshymy orhanamy, yaki vkhodiat do skladu syl bezpeky i oborony Ukrainy. *Chest i zakon*. 2021. № 1(76). S. 79–86. doi: <https://doi.org/10.33405/2078-7480/2021/1/76/229664>.

15. *Zakhyst prav viiskovosluzhbovtziv ta chleniv yikh simei* / za zah. red. S. V. Pietkova, Kyiv: Yurinkom Inter, 2024. 428 s.

16. Tkachenko O. O. *Administratyvno-pravove rehuliuвання diialnosti Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy*: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk:

12.00.07 / Natsionalnyi aviatsiinyi universytet. Kyiv, 2013. 20 s.

17. Shtuchnyi V. V. *Administratyvno-pravovi zasady pidhotovky kadryv Upravlinnia derzhavnoi okhorony Ukrainy*: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07 / Natsionalna akademiia vnutrishnikh sprav. Kyiv, 2015. 20 s.

18. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 14.12.1999 r. № 10-пп/99 (u spravi za konstytutsiinymy podanniamy 51 narodnoho deputata Ukrainy pro ofitsiine tlumachennia polozhen statti 10 Konstytutsii Ukrainy shchodo zastosuvannia derzhavnoi movy orhanamy derzhavnoi vlady, orhanamy mistsevoho samovriaduvannia ta vykorystannia yii u navchalnomu protsesi v navchalnykh zakladakh Ukrainy (sprava pro zastosuvannia ukraïnskoi movy)). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-99#Text> (date of access: 10.08.2024).

19. Upovnovazhenyi pro istorychne rishennia KSU shchodo movnoho Zakonu. *Materialy ofitsiinoho vebсайtu Upovnovazhenyi iz zakhystu derzhavnoi movy*. 28.06.2023. URL: <https://mova-ombudsman.gov.ua/news/upovnovazhenyi-pro-istorychne-rishennia-ksu-shchodo-movnoho-zakonu> (date of access: 10.08.2024).

20. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 r. № 2469-VIII (iz zminamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (date of access: 10.08.2024).

21. Tereshchuk H. «Ukrainska mova zlyt Rosiiu. Kreml znaie, shcho mova ye ideolohichnym instrumentom» – movoznavets Pavlo Hrytsenko. *Materialy internet-vydannia «Radio Svoboda»*. 05.11.2022. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/mova-viy-na-zaborona-vbyvstvo/32115335.html> (date of access: 10.08.2024).

22. Merezhko O. Rosiiska propahanda yak mizhnarodnyi zlochin. *Materialy hazety Verkhovnoi rady Ukrainy «Holos Ukrainy»*. 14.05.2022. URL: <http://www.golos.com.ua/article/360056> (date of access: 10.08.2024).

23. Vitannia Prezydenta z nahody Dnia ukraïnskoi pysemnosti ta movy.

Materialy ofitsiinoho vebsaitu Ofisu Prezidenta Ukrainy. 09.11.2022. URL: <https://www.president.gov.ua/news/vitannya-prezidenta-z-nagodi-dnya-ukrayinskoyi-pisemnosti-ta-79025> (date of access: 10.08.2024).

24. My kroviu pyshemo slova ridnoiu movoiu – Valerii Zaluzhnyi. *Materialy ArmiiaINFORM (onlain-media Ministerstva oborony Ukrainy)*. 09.11.2022. URL: <https://armyinform.com.ua/2022/11/09/my-krovyu-pyshemo-slova-ridnoyu-movoyu-glavkom/> (date of access: 10.08.2024).

25. Kuznetsova K. Vbyvstvo Iryny Farion: usi versii, proshchalnyi lyst pidozriuvanoho ta reaktsiia batkiv na vchynok syna. *Materialy zahalnoukrainskoho saituv novyn «TSN.ua» (Televiziinoi sluzhby novyn, shcho vykhodyt na telekanali «1+1»)*. 30.07.2024. URL: <https://tsn.ua/exclusive/vbivstvo-irini-farion-versiyi-proschalniy-list-pidozryuvanogo-ta-reakciya-batkiv-na-vchinok-sina-2630169.html> (date of access: 10.08.2024).

26. Eismunt V. Iryna Farion nazvala rosiiskomovnykh viiskovykh ZSU «ne ukraintsiamy». *Materialy analitychnoho Internet-vydannia Lvova «ZAXID.NET»*. 06.11.2023. URL: https://zaxid.net/irina_farion_nazvala_rosiyskomovnih_viyskovih_zsu_ne_ukrayintsiami_n1573984 (date of access: 10.08.2024).

27. Huliichuk D. Prodovzhennia skandalu: Farion zaklykala Zelenskoho pokaraty komandyriv «Azovu». *Materialy zahalnoukrainskoho saituv novyn «TSN.ua» (Televiziinoi sluzhby novyn, shcho vykhodyt na telekanali «1+1»)*. 14.11.2023. URL: <https://tsn.ua/ukrayina/prodovzhennya-skandalu-farion-zaklykala-zelenskogo-pokarati-komandiriv-azovu-2450653.html> (date of access: 10.08.2024).

28. SBU vykryla merezhu ahentiv FSB RF, yaki hotuvaly vbyvstvo prezidenta Ukrainy, zatrymano dvokh polkovnykiv Upravlinnia derzhokhorony. *Materialy nezalezhnoho ukrainskoho informatsiinoho ahentstva «Interfaks-Ukraina»*. 07.05.2024. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/985140.html>

(date of access: 10.08.2024).

29. SBU zatrymala dvokh polkovnykiv UDO, yaki hotuvaly vbyvstvo Zelenskoho, Maliuka ta Budanova. «DZERKALO TYZhNIa. UKRAINA». *Materialy vebsaitu «ZN.UA»*. 07.05.2024. URL: <https://zn.ua/ukr/UKRAINE/sbu-zatrymala-dvokh-polkovnikiv-udo-jaki-hotuvali-vbivstvo-zelenskoho.html> (date of access: 10.08.2024).

30. Pavlo Hrytsenko: *Mova – tse koly «ia viddaiu chastynu sebe u moment, koly ya z toboiu hovoriu»*. «*Argument*» (*nekomertsiiyi proekt hrupy avtoriv*). 26.08.2024. URL: <https://argumentua.com/stati/pavlo-gritsenko-mova-tse-koli-ya-viddayu-chastinu-sebe-u-moment-koli-ya-z-toboyu-govoryu> (date of access: 10.08.2024).

31. Pro vnesennia zmin do deiakyykh zakoniv Ukrainy shchodo vitannia «Slava Ukraini! – Heroiam slava!»: Zakon Ukrainy vid 04.10.2018 r. № 2587-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2587-19#Text> (date of access: 10.08.2024).

32. Pro Zbroini Syly Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 06.12.1991 r. № 1934-XII (iz zminamy). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text> (date of access: 10.08.2024).